

ПРЕЗИДІЯ ПОСТАНОВА

22.06.2017

м. Київ

№ П-9-5

┌
└

Про позицію і дії Федерації профспілок України у зв'язку з реформуванням системи охорони здоров'я

Федерація профспілок України, враховуючи нагальну потребу реформування галузі охорони здоров'я, запровадження механізмів багатоканальності її фінансування для забезпечення якісної доступної медичної допомоги, постійно брала участь у розробці відповідних державних та відомчих програм реформування, наполегливо вносила пропозиції щодо створення правових, економічних та організаційних умов для належного забезпечення конституційного права громадян України на охорону здоров'я, проведення реформ та створення системи загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.

ФПУ прагне забезпечити розробку та прийняття таких програм розвитку охорони здоров'я, які б повною мірою відповідали вимогам статті 49 Конституції України та забезпечували державні соціальні гарантії і стандарти у сфері охорони здоров'я для всього населення України, щоб реформування медичної галузі обов'язково проводилося у тісній взаємодії з профспілками та їх об'єднаннями, як стороною соціального партнерства.

В умовах безпрецедентного зниження якості управління в сфері охорони здоров'я, коли МОЗ як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, не виконує повною мірою функцію координації діяльності системи охорони здоров'я та втратило зворотний зв'язок з медичною громадськістю, експертним та науковим середовищем, населенням, ФПУ наполягає на поновленні професійного та відповідального соціального діалогу з профспілками, зокрема щодо питань реформування системи охорони здоров'я в Україні, охорони праці, розробки загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.

ФПУ наполягає на створенні сучасної вітчизняної нормативної бази для розвитку системи промислової медицини, яка практично ліквідована на

більшості підприємств основних галузей виробництва, а принципи її функціонування, розвитку та фінансування не визначені. Також недосконалість відповідної нормативно-правової бази значно погіршує стан та якість розслідування нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, зокрема професійних інфекційних захворювань серед медичних працівників.

Відсутність розгалуженої системи профілактики та медичного обслуговування саме працюючого населення призводить до погіршення якості профілактичних медичних оглядів працівників, внаслідок чого професійні захворювання виявляються на невиліковних стадіях, що призводить до інвалідизації таких хворих, збільшується кількість випадків смерті працівників на робочих місцях від раптового погіршення стану здоров'я.

ФПУ зазначає, що реформи повинні забезпечувати більшу доступність кваліфікованої медичної допомоги за рахунок розвитку лікувально-профілактичних закладів у сільській місцевості, створення нових та недопущення скорочення мережі існуючих лікувально-профілактичних закладів.

Головним завданням Федерації профспілок України є участь у подальшому реформуванні системи охорони здоров'я з метою створення такої моделі медичного забезпечення, яка гарантує рівні та справедливі можливості для усіх громадян щодо отримання необхідної кваліфікованої безоплатної медичної допомоги, високу якість надання такої допомоги в усіх регіонах, у тому числі в сільській місцевості та на виробництві, а також ефективність і високу результативність медичних послуг, які будуть базуватися на державних стандартах надання медичної допомоги.

Розглянувши стан роботи з питань забезпечення конституційного права громадян України на охорону здоров'я, зважаючи на неприпустимість прийняття законодавчих актів з питань реформування охорони здоров'я без всебічного громадського обговорення та соціального діалогу з профспілками та професійними організаціями, що діють у цій сфері, призводять до руйнації системи охорони здоров'я та порушення трудових прав медичних працівників, Президія Федерації професійних спілок України

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Узяти до відома інформацію про роботу, проведену Профспілкою працівників охорони здоров'я України, Спільним представницьким органом репрезентативних всеукраїнських об'єднань об'єднань профспілок на національному рівні, профспілковою стороною Національної тристоронньої соціально-економічної ради, структурними підрозділами Федерації профспілок України (додатки 1, 2).

2. Заявити про несприйняття профспілками таких реформ системи охорони здоров'я України, що порушують вимоги Конституції України та

законодавства України щодо охорони здоров'я та соціального страхування, недотримання принципів соціального діалогу, звуження існуючих прав та гарантій людини і громадянина, трудових прав працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я.

3. З метою реалізації конституційного права громадян України на безоплатну медичну допомогу, недопущення руйнації системи охорони здоров'я, закриття закладів охорони здоров'я та порушення права медичних працівників на працю:

3.1. Звернутись до Верховної Ради України з наступними вимогами:

- не затверджувати законопроекти щодо реформ системи охорони здоров'я, що порушують права громадян України на безоплатну медичну допомогу та загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування;

- затвердити у законодавстві України обсяг бюджетного фінансування галузі охорони здоров'я у розмірі не менше 7% від ВВП відповідно до рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я;

- створити систему загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування шляхом прийняття відповідного законодавчого акта.

3.2. Звернутись до Кабінету Міністрів України з наступними вимогами:

- провести зустріч з Прем'єр-міністром України для розгляду стану системи охорони здоров'я населення за участю урядовців, народних депутатів, представників профспілок, роботодавців, науково-експертного громадського середовища;

- розробити та затвердити відповідно до законодавства державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я, зокрема перелік та обсяг гарантованого рівня медичної допомоги громадянам у державних і комунальних закладах охорони здоров'я та нормативи надання медичної допомоги, що включають обсяг діагностичних, лікувальних та профілактичних процедур;

- створити при Кабінеті Міністрів України експертну раду за участю урядовців, народних депутатів, представників профспілок, роботодавців, наукового-експертного громадського середовища для розробки Національної стратегії розвитку системи охорони здоров'я в Україні, що створить нові політичні, економічні, правові та управлінські механізми реалізації конституційних прав громадян на охорону здоров'я, медичне страхування;

- затвердити розрахунки вартості медичної допомоги з переліком медичних послуг для визначення належного рівня бюджетного фінансування галузі охорони здоров'я та обсягів коштів для запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування;

- провести ґрунтовний всебічний соціально-економічний аналіз сучасного стану системи охорони здоров'я з врахуванням раніше проведених реформ у окремих регіонах України, оприлюднити його результати та прогнозовані ризики подальшого реформування галузі охорони здоров'я;

- щорічну підготовку та оприлюднення Національної доповіді про стан охорони здоров'я в Україні;

- вирішити питання:

щодо правового та соціального захисту, охорони праці медичних працівників в умовах реформи охорони здоров'я, скорочення або ліквідації закладів охорони здоров'я шляхом розробки та прийняття Державної програми правового та соціально-економічного захисту працівників охорони здоров'я в умовах реформування галузі;

щодо удосконалення умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я з метою встановлення обґрунтованої диференціації, в тому числі шляхом підвищення на дві позиції тарифних розрядів ЄТС, з урахуванням складності, відповідальності та умов виконуваної роботи, кваліфікації працівника, результатів його роботи, а також підвищення престижності праці медичних працівників;

щодо розробки та затвердження порядку обов'язкового страхування професійної відповідальності медичних працівників, з метою захисту громадян у разі ненавмисного заподіяння шкоди їх здоров'ю внаслідок призначення лікарських засобів та (або) медичних маніпуляцій;

щодо розмежування повноважень, обов'язків та міри відповідальності місцевих громад та центральних органів виконавчої влади у створенні закладів охорони здоров'я, управлінні та фінансуванні системи охорони здоров'я в ході проведення адміністративної реформи.

4. Департаменту охорони праці та Інформаційно-аналітичному центру ФПУ забезпечити висвітлення основних підсумків роботи ФПУ щодо питань реформування галузі охорони здоров'я в газеті «Профспілкові вісті» та інших засобах масової інформації.

5. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Голову ФПУ Осового Г.В.

Голова ФПУ

Г.В. Осовий

Додаток 1

до постанови Президії ФПУ

від 22.06.2017 № П-9-5

Інформація

про основні підсумки роботи, проведеної структурними підрозділами Федерації профспілок України, щодо питань реформування системи охорони здоров'я в Україні та захисту конституційних прав громадян на охорону здоров'я

Робота щодо дотримання конституційних прав громадян на охорону здоров'я проводиться Федерацією профспілок України постійно, як щодо підготовки та проведення протестних заходів, так і в опрацюванні проектів нормативно-правових актів, які надходять до СПО об'єднань профспілок від центральних органів виконавчої влади, комітетів Верховної Ради України, а також при підготовці висновків щодо питань реформування системи охорони здоров'я на засідання Урядових комітетів, Кабінету Міністрів України тощо.

Зокрема, зазначені дії ФПУ охоплювали питання реформування системи охорони здоров'я, створення системи державного загальнообов'язкового соціального медичного страхування, перебудови мережі закладів охорони здоров'я, нагляду та контролю у сфері охорони здоров'я.

Ще у 2012-2014 роках ФПУ проведено значну роботу щодо дотримання статті 49 Конституції України та запобігання скороченню існуючої мережі лікувально-профілактичних закладів, а також скорочень та суттєвих змін умов праці медичних працівників при проведенні реформування медичної галузі відповідно до Закону України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві», яким визначались організаційні та правові засади реформування системи охорони здоров'я у зазначених регіонах.

Зазначаємо, що Федерація профспілок України неодноразово в офіційних документах, засобах масової інформації висловлювала та оприлюднювала свою позицію щодо обов'язковості неухильного виконання норм Конституції України, інших законів у сфері трудових та соціально-економічних відносин, протидіяла таким реформам, які мають антиконституційний характер, зокрема зводяться до закриття мережі лікарень, особливо в сільській місцевості, під виглядом їх перепрофілювання, скорочення штатних розписів медичних установ, дезорганізації порядку надання таких видів медичної допомоги, як педіатрична, акушерсько-гінекологічна тощо, реорганізації значної кількості лікувально-профілактичних закладів або їх скорочення у малих містах та сільській місцевості, віддалення лікувально-профілактичних закладів, які спроможні надавати кваліфіковану стаціонарну медичну допомогу, від місця проживання значної кількості населення, невиконання термінів надання екстреної медичної допомоги пацієнтам з тяжкими захворюваннями та травмами.

Федерація профспілок України постійно вимагає у законодавстві України визначити рівень бюджетного фінансування потреб державного сектору галузі охорони здоров'я на сучасному етапі для забезпечення розвитку галузі на основі нових технологій та принципів лікування, розробити та затвердити в повному обсязі державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я (обсяги та показники якості медичних послуг, лікування), сучасні нормативи щодо робочого навантаження медичних працівників, тривалості робочого часу, штатів лікувально-профілактичних закладів усіх форм власності, а також забезпечити надання гарантованого державою рівня безоплатної медичної допомоги, розробити повний перелік медичних послуг, які мають надаватися

громадянам країни у межах гарантованої² безоплатної медичної допомоги.

Зважаючи на те, що у процесі реформи жодним чином не враховується необхідність поновлення мережі лікувально-профілактичних закладів промислової медицини, забезпечення створення таких закладів шляхом укладання угод між підприємствами та територіальними лікувально-профілактичними закладами, не ведеться розробка сучасної нормативно-правової бази щодо функціонування закладів промислової медицини, ФПУ провела значну підготовчу роботу щодо прийняття пункту 6, розділу 9 протокольного рішення засідання Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 року стосовно питання «Про стан забезпечення умов праці, виробничого травматизму і професійних захворювань» (протокол № 64) щодо розробки Концепції Державної цільової програми відновлення медицини праці в Україні та здійснення профілактичних заходів із запобігання професійним захворюванням і професійним отруєнням у працівників, зайнятих на виробництвах із шкідливими умовами праці. Надалі ФПУ підготувала та надіслала до МОЗ України пропозиції до зазначеної Концепції та неодноразово зверталась щодо поновлення роботи з її розробки та затвердження (листи від 21.07.2014 № 06/01-16/891, 19.12.2014 № 06/01-16/1565), але МОЗ на тривалий строк перервало роботу над зазначеними проектами без ґрунтового пояснення причин. Розробку проекту поновлено лише в 2017 році, з огляду на необхідність виконання МОЗ положень Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2016 - 2017 роки, а саме пунктів 2.60 «Протягом 2016 -2017 років розробити узгоджену із соціальними партнерами Концепцію відновлення медицини праці в Україні та здійснення профілактичних заходів із запобігання професійним захворюванням і професійним отруєнням у працівників, зайнятих на виробництвах з шкідливими умовами праці» та 2.61 «У 2016 році внести на розгляд Кабінету Міністрів Концепцію відновлення медицини праці в Україні та здійснення профілактичних заходів із запобігання професійним захворюванням і професійним отруєнням у працівників, зайнятих на виробництвах з шкідливими умовами праці, а також з комплексом профілактичних заходів, спрямованих на запобігання професійним захворюванням і професійним отруєнням працівників, зменшення кількості смертельних випадків на виробництві від серцево-судинної недостатності та порушення мозкового кровообігу та випадків смерті на робочому місці, не пов'язаних з виробництвом», які були внесені до Генеральної угоди саме за наполяганням ФПУ.

До наступних проектів нормативно-правових актів було висловлено суттєві профспілкові зауваження, в тому числі:

- законів України: «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів» (листи від 15.05.2017 № 01-13/399-СПО, від 06.04.2017 № 01-13/288-СПО), «Про державні фінансові гарантії забезпечення населення необхідною медичною допомогою, лікарськими засобами та послугами системи громадського здоров'я» (лист від 17.05.2017 № 01-13/410-СПО), «Про додаткові державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів особам, які захищають незалежність, суверенітет та територіальну цілісність в антитерористичній операції та забезпечують її проведення» (листи від 09.06.2017 № 01-13/474-СПО та від 06.04.2017 № 01-13/286-СПО), «Про додаткові гарантії щодо фінансування медичного обслуговування та забезпечення лікарськими засобами окремих категорій громадян» (лист від 09.06.2017 № 01-13/476-СПО), «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (лист від 09.06.2017 № 01-13/475-СПО), «Про внесення змін до статей 3, 8 та 35¹ Основ законодавства України про охорону здоров'я» (лист від 06.04.2017 № 01-13/287-СПО), «Про організацію медичного обслуговування населення в Україні» (лист від 17.05.2017 № 01-13/409-СПО), «Про

внесення зміни до статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» (лист від 17.05.2017 № 01-13/410-СПО), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у частині оптимізації системи центральних органів виконавчої влади у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення» (лист від 15.11.2016 № 04-18/1180-СПО), «Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я» (лист від 12.06.2015 № 01-13/733-СПО), «Про внесення змін до деяких актів щодо удосконалення законодавства з питань охорони здоров'я» (лист від 26.05.2015 № 04-18/667-СПО), «Про введення мораторію на ліквідацію та реорганізацію закладів охорони здоров'я» (лист від 31.12.2014 № 04-18/1258-СПО), «Про лікарське самоврядування» (лист від 07.11.2014 № 04-18/1052-СПО), «Про забезпечення лікарськими засобами і виробами медичного призначення» (лист від 30.07.2014 № 04-18/732-СПО), «Про заклади охорони здоров'я та медичне обслуговування» (лист від 18.07.2014 № 04-18/678-СПО), «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» (лист від 17.06.2014 № 04-18/486-СПО), «Про визнання таким, що втратив чинність Закону України «Про введення мораторію на ліквідацію та реорганізацію закладів охорони здоров'я» (лист від 18.04.2014 № 04-18/283-СПО);

- постанов Кабінету Міністрів України: «Про затвердження порядку створення госпітальних округів» (лист від 08.11.2016 № 04-18/1155-СПО), «Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» (лист від 08.12.2015 № 04-18/1474-СПО), «Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів)» (лист від 07.09.2015 № 04-18/1083-СПО);

- розпоряджень Уряду: «Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні» (лист від 14.11.2016 № 04-18/1173-СПО), «Про схвалення Концепції побудови нової національної системи охорони здоров'я» (лист від 18.07.2014 № 04-18/677-СПО).

На жаль, значна частина проектів нормативно-правових актів, що розробляються Міністерством охорони здоров'я України, взагалі не надходять на погодження СПО об'єднань профспілок або Федерації профспілок України, що з'ясовується під час проведення робочих зустрічей з представниками профспілок. Зокрема, під час зустрічі у МОЗ 09.11.2016 щодо обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку створення госпітальних округів», було додатково запропоновано для розгляду та погодження ще три проекти нормативно-правових актів, у тому числі постанов Кабінету Міністрів України, які не надсилались на розгляд СПО об'єднань профспілок з причин, що не були повідомлені присутнім. Про відмову від погодження цих проектів та обов'язковість їх надання на погодження СПО об'єднань профспілок було заявлено присутнім на засіданні посадовим особам МОЗ представником Федерації профспілок України.

Крім того, представники ФПУ також брли участь у ініційованій МОЗ погоджувальній нараді щодо розгляду проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні», на якій було заявлено позицію СПО об'єднань профспілок щодо неможливості погодження зазначеної Концепції у зв'язку з низкою порушень законодавства при її розробці та суперечністю чинним судовим рішенням, зокрема постанові Київського апеляційного адміністративного суду від 08.02.2016 по справі № 826/19610/16, ухвалі Вишого адміністративного суду України від 14.07.2016, якою визнано протиправним та скасовано абзац другий пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 10.09.2014

№ 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» в частині реорганізації Державної санітарно-епідеміологічної служби України.

Саме за ініціативою ФПУ проводилась низка заходів щодо публічного обговорення проектів нормативно-правових актів, що стосуються реформування системи охорони здоров'я. Зокрема, 03.06.2015 організовано та проведено круглий стіл з обговорення Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2020 років за участю представників Міністерства охорони здоров'я України, Комітету з питань охорони здоров'я Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Ради національної безпеки і оборони України, Академії медичних наук України. На зазначеному заході також виступили представники обласних організацій Профспілки працівників охорони здоров'я України щодо обговорення проблемних питань реформування системи охорони здоров'я.

Профспілкова позиція представником ФПУ була заявлена у Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я 16.01.2015 під час слухань питання «Про реформу охорони здоров'я в Україні», 22.04.2016 на засіданні круглого столу на тему: «Розвиток системи громадського здоров'я в Україні».

Проблемні питання реформування системи охорони здоров'я також обговорювались за участю представників обласних організацій Профспілки працівників охорони здоров'я України на засіданні круглого столу «Збереження професійно-фахового потенціалу галузей та територій і діяльність профспілкових організацій в умовах децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування», організованого Федерацією профспілок України 09.06.2016.

Протягом 2015 року ФПУ ініціювала направлення низки звернень СПО об'єднань профспілок до Міністерства охорони здоров'я України та особисто до Міністра охорони здоров'я України щодо виконання пункту 5 доручення Прем'єр-міністра України від 17.04.2015 за результатами засідання Національної тристоронньої соціально-економічної ради від 16.04.2015 про проведення презентації та обговорення з представниками профспілок проекту Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років (листи від 24.04.2015 № 04-18/522-СПО, 28.05.2015 № 04-18/682-СПО, 12.06.2015 № 04-18/733-СПО), та висловлювала готовність організувати таке обговорення, але на той час з боку МОЗ не надійшло жодної відповіді за суттю, вирішення питання штучно відкладалось весь час перебування на посту Міністра охорони здоров'я України О. Квіташвілі.

Також за ініціативою профспілкової сторони питання «Про реформування системи охорони здоров'я» розглядалося на засіданні Національної тристоронньої соціально-економічної ради 19.02.2016, за результатами якого рекомендовано Міністерству охорони здоров'я найближчим часом забезпечити проведення для сторін Національної ради публічної презентації проектів Стратегії реформування системи охорони здоров'я на період до 2020 року та Концепції реформи фінансування сфери охорони здоров'я з метою визначення позицій та подальшого внесення на розгляд Кабінету Міністрів України узгодженого проекту документа.

ФПУ, повністю підтримуючи позицію Профспілки працівників охорони здоров'я України щодо необхідності консолідації дій у питаннях захисту членів профспілок щодо доступності якісних медичних послуг та забезпечення лікарськими засобами кожного члена профспілки та його родини, включила питання щодо недопущення руйнації і комерціалізації охорони здоров'я, закриття закладів та звільнення медичних працівників, порушення конституційного права громадян на доступну медичну допомогу до основних вимог Всеукраїнської акції протесту 8 грудня 2016 року.

Також 7-8 грудня 2016 року делегація представників профспілок провела робочі зустрічі з Головою Верховної Ради України Парубієм А.В. та керівництвом Уряду, на яких порушувались питання реформи охорони здоров'я.

Враховуючи, що протягом 2016 року презентації МОЗ щодо проекту реформ не було проведено та зазначені проекти зі сторонами соціального діалогу не узгоджувались, на консультативній нараді членів Президії НТСЕР 28.11.2016 рекомендовано питання стосовно реформування системи охорони здоров'я, забезпечення населення лікарськими засобами та медичними послугами включити до проекту порядку денного чергового засідання Національної ради. У зв'язку з цим Співголова НТСЕР від профспілкової сторони Осовий Г.В. звернувся до Секретаріату Національної ради щодо проведення засідання Комітету з питань соціальної та гуманітарної політики та розгляду вказаного питання. Лише 06.04.2017 за сприяння Національної тристоронньої соціально-економічної ради було проведено робочу зустріч щодо обговорення проекту реформ системи охорони здоров'я в Україні, представленого Міністерством охорони здоров'я України. Розглянуто та обговорено презентацію Міністерства охорони здоров'я України «Реалізація державних гарантій щодо безоплатного надання медичної допомоги» для представників СПО об'єднань профспілок, об'єднань організацій роботодавців, громадських організацій.

17-18.05.2017 Федерацією профспілок України та Міжнародною конфедерацією профспілок організовано та проведено міжнародний експертний семінар щодо питань реформування системи охорони здоров'я у контексті реалізації Угоди про асоціацію з ЄС, під час якого було розглянуто досвід проведення реформ системи охорони здоров'я у Молдові та Грузії, про що доповідали делегації профспілкових об'єднань зазначених країн.

Також після проведеної тривалої роботи щодо організації засідання Національної тристоронньої соціально-економічної ради з питань реформування системи охорони здоров'я відповідне засідання було проведено 29.05.2017, де розглянуто питання «Про реформу системи охорони здоров'я та забезпечення населення лікарськими засобами і медичними послугами» та у рішенні Ради враховано більшість пропозицій та зауважень Сторони профспілок.

07.06.2017 представники ФПУ та Профспілки працівників охорони здоров'я України взяли участь у засіданні Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення Верховної Ради України щодо розгляду проекту Закону України, направлено на розгляд Верховної Ради України та до якого висловила пропозиції та зауваження Сторона профспілок.

Також напередодні проведення засідання Президії Федерацією профспілок України 16.06.2017 було організовано обговорення питань реформування системи охорони здоров'я в Україні та захисту конституційних прав громадян на охорону здоров'я з керівниками та фахівцями членських організацій ФПУ та за участю запрошених, зокрема керівництва та фахівців Державної служби України з питань праці, Української федерації роботодавців охорони здоров'я, Об'єднання організацій роботодавців медичної та мікробіологічної промисловості України тощо.

Додаток 2
до постанови Президії ФПУ
від 22.06.2017 № П-9-5

Інформація Профспілки працівників охорони здоров'я України щодо реформування системи охорони здоров'я

Професійна спілка працівників охорони здоров'я України зазначає, що незважаючи на задекларовану владою важливість здійснення системного та комплексного реформування охорони здоров'я, Кабінет Міністрів України (Кабмін України) та Міністерство охорони здоров'я України (МОЗ України), на вимогу Міжнародного валютного фонду (МВФ), проводять реформування галузі безсистемно, всупереч Конституції України, та з грубими порушеннями законодавства України і принципів соціального діалогу.

Профспілка неодноразово наголошувала на існуванні системних кризових явищ у галузі, основною причиною яких є тривале та значне недофінансування охорони здоров'я (у середньому 40–60% від потреби), що найближчим часом загрожує остаточним знищенням вітчизняної бюджетної системи охорони здоров'я, яка є важливою складовою національної безпеки.

Зазначаємо, що обсяг видатків зведеного бюджету України на охорону здоров'я за період 2012–2017 років у гривневому еквіваленті зріс у півтора рази. Проте різке падіння курсу національної валюти протягом останніх років показує, що обсяги фінансування охорони здоров'я в перерахунку в доларах США скоротилися з 7380,5 млн дол. США у 2012 році до 3297,9 млн дол. у 2017 році, тобто в 2,2 рази. Спостерігається негативна тенденція щодо зменшення питомої ваги видатків на охорону здоров'я у ВВП. Так, у 2012 році видатки сягали 4,1% від ВВП, натомість у 2016 році цей показник склав лише 3,2% від ВВП (за рекомендаціями ВООЗ обсяг фінансування на охорону здоров'я має становити не менше 7% від ВВП.)

Профспілка констатує, що головним при кожній спробі реформування галузі залишається скорочення реального фінансування охорони здоров'я, яке супроводжується оптимізацією мережі та штатів закладів охорони здоров'я, скороченням персоналу, інтенсифікацією праці, розширенням кола функціональних обов'язків медичних працівників без відповідної оплати праці, скасуванням соціальних пільг та гарантій, пов'язаних з професійною діяльністю. Так, лише з 2012 по 2016 роки заходи влади щодо ліквідації та реорганізації Держсанепідслужби України призвели до більш як трикратного скорочення працівників служби (із 53 тис. до 15 тис. осіб).

Профспілка продовжує наполегливо та послідовно відстоювати необхідність та доцільність медичної реформи з метою впровадження, виключно в правовому полі, ефективної національної моделі функціонування системи охорони здоров'я, з урахування професійної думки працівників

охорони здоров'я та досвідчених менеджерів галузі, наукових доробок та впровадження кращого іноземного досвіду. Така система має забезпечити не тільки конституційне право громадян на охорону здоров'я та медичну допомогу, рівний та справедливий доступ кожної людини до медичних послуг, а й має бути спрямована на забезпечення належних умов праці та соціальний захист медичних працівників галузі.

Натомість, доводиться констатувати, що нинішня реформа охорони здоров'я відбувається на прямо протилежних засадах.

За повної підтримки та сприяння впровадженню заходів медичної реформи міжнародними організаціями, зокрема МВФ, 30 листопада 2016 року Кабміном України за поданням МОЗ України ухвалено низку нормативно-правових актів, зокрема розпорядження Кабміну України «Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я України» № 1013-р та «Про схвалення концепції розвитку системи громадського здоров'я в Україні» № 1002-р, які заклали підвалини реформування системи охорони здоров'я в Україні. Вимога Профспілки щодо судового оскарження цих рішень ФПУ не знайшла належної підтримки.

Крім того, постанова КМУ від 30.11.2016 № 932 «Про затвердження Порядку створення госпітальних округів» також була прийнята Урядом в редакції, яка не надходила на погодження. Пропозиції Профспілки до формування госпітальних округів щодо визначення переліку закладів охорони здоров'я, які входять до цих округів, визначених статтею 35-2 Основ законодавства України про охорону здоров'я, затвердження нормативів навантаження на медичних працівників лікарень інтенсивного лікування, розробки планів заходів кадрового забезпечення та соціально-економічного захисту працівників у зв'язку з реорганізацією таких закладів проігноровано.

Не надходив на погодження СПО об'єднань профспілок наказ МОЗ України «Про затвердження Примірною положення про госпітальний округ» від 20.02.2017 № 165. Звертаємо увагу, що 24 квітня п.р. МОЗ України спрямувало до органів місцевого самоврядування, керівників місцевих органів управління охороною здоров'я та закладів охорони здоров'я «Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ на комунальні некомерційні підприємства» (схвалено Робочою групою з питань реформи фінансування сфери охорони здоров'я України, Протокол № 9 від 14 квітня 2017 року), до напрацювання яких Профспілка не була залучена.

Профспілка констатує, що наведені нормативні акти та проекти прийнято з порушенням положень пункту 1.19 Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2016–2017 роки та пункту 7.1.1 чинної Галузевої угоди між МОЗ України та Профспілкою на 2007–2011 роки, оскільки вони не були попередньо погоджені ані Спільним представницьким органом профспілок на національному рівні, ані Профспілкою.

З порушенням процедури проведення консультацій з громадськістю (щодо проектів нормативно-правових актів, які стосуються конституційних прав, свобод та обов'язків громадян) Кабміном України 16 березня 2017 року та 5 квітня 2017 року розглянуто та схвалено для подання до Верховної Ради України низку законопроектів, зокрема: «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів», «Про внесення змін до статей 3, 8 та 35¹ Основ законодавства України про охорону здоров'я», «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо видатків на первинну медичну допомогу» та «Про додаткові державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів особам, які захищають незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України в антитерористичній операції та забезпечують її проведення».

Проект Закону України «Про державні фінансові гарантії надання медичних послуг та лікарських засобів», внесений КМУ у ВРУ 10 квітня п.р. за № 6327, передбачав легалізацію у законодавстві поняття «державного гарантованого пакета медичних послуг», як мінімального обсягу медичних послуг та лікарських засобів, повну або часткову оплату надання яких застрахованим особам держава гарантує за рахунок коштів державного солідарного медичного страхування згідно з тарифом покриття та «тарифів співоплати» медичних послуг, а також встановлює обов'язок застрахованих осіб оплачувати за рахунок власних коштів чи забезпечувати оплату за рахунок коштів добровільного медичного страхування та інших джерел, тарифу співоплати у разі часткової оплати за рахунок коштів державного солідарного медичного страхування медичних послуг та лікарських засобів, наданих такій особі.

Також пропонувалося державні фінансові гарантії забезпечення медичної допомоги надавати в обсягах, затверджених Кабінетом Міністрів України, в межах бюджетних призначень на державне солідарне медичне страхування.

Профспілка зазначала, що запропонований у проекті механізм державного солідарного медичного страхування суперечить базовим принципам системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.

Також, утворення Національної служби здоров'я України, як головного розпорядника коштів та відповідального виконавця програм медичної допомоги, через механізм державного солідарного медичного страхування, призведе, на наше переконання, до руйнації принципів управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та запровадження непрозорих методів управління коштами солідарного медичного страхування. На думку Профспілки, такі новації суперечать Конституції України та рішенням Конституційного Суду.

Зазначені висновки до вказаних законопроектів були спрямовані Профспілкою 4 квітня 2017 року на адресу керівництва Верховної Ради України, голів профільних комітетів ВРУ, керівників парламентських фракцій та особисто кожному народному депутату України (лист № 01-08/114).

Висновок Головного науково-експертного управління ВРУ від 07.06.2017 до законопроекту № 6327 від 10.04.2017 лише підтвердив висловлені застереження Профспілки.

Прийнятий парламентом 08.06.2017 у першому читанні законопроект № 6327 (доопрацьований 06.06.2017) із зауваженнями та пропозиціями Комітету ВРУ з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, а також альтернативний законопроект (реєстр. № 6327-1) передбачають мінімізацію зазначених ризиків (постанова ВРУ від 08.06.2017 № 2093-VIII).

Для підготовки зазначеного законопроекту до другого читання Профспілка напрацювала свої зауваження та пропозиції і спрямувала їх на адресу голови Комітету ВРУ з питань охорони здоров'я О. Богомолець, голови Комітету ВРУ з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення Л. Денісової, народних депутатів України С. Капліна, О. Дроздика, В. Івченка та Голови ФПУ Г. Осового (листи від 16.06.2017 № 05-07/206).

Крім того, Профспілка взяла активну участь у заходах міжнародного та національного значення:

– 16–17 травня 2017 року на Міжнародному експертному семінарі щодо реформування системи охорони здоров'я в контексті реалізації Угоди про асоціацію з ЄС Профспілкою проведена презентація реформи системи охорони здоров'я України.

– 29.05.2017 на засіданні НТСЕР з доповіддю щодо реформування галузі виступила голова Профспілки В. Коваль, а також було напрацьовано проект рішення НТСЕР від 29.05.2017 «Про реформу системи охорони здоров'я та забезпечення населення лікарськими засобами і медичними послугами».

Жорстку позицію Профспілка зайняла щодо урядових рішень з питань реорганізації Держсанепідслужби України та скорочення ліжкового фонду.

У судовому порядку Профспілкою працівників охорони здоров'я України, на жаль, без підтримки ФПУ, було оскаржено постанови КМУ № 442 від 10.09.2014 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» та №1024 від 25.11.2015 «Про затвердження нормативу забезпечення стаціонарними лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення».

Так, постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 08.02.2016 по справі № 826/19610/16 (залишеною без змін ухвалою Вищого адміністративного суду України від 14 липня 2016 року) було визнано протиправним та скасовано абзац 2 пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» № 442 від 10.09.2014 у частині реорганізації Державної санітарно-епідеміологічної служби України.

Виконання рішення суду було проігноровано Урядом з грубим порушенням Конституції України та законодавства України. Численні звернення Профспілки до Президента України, Прем'єр-міністра України, Комітету ВРУ з питань охорони здоров'я, Міністерства охорони здоров'я України, правоохоронних органів та міжнародних організацій не зупинили

владу у руйнації ДСЕСУ. Функції та повноваження ДСЕСУ всупереч приписів Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» перерозподілено між МОЗ України, Центром громадського здоров'я МОЗ України та іншими центральними органами виконавчої влади та прийнято безпрецедентну постанову КМУ «Деякі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби» № 348 від 29.03.2017 щодо остаточної ліквідації Держсанепідслужби.

Послідовно здійснюючи захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів спілчан, Профспілка домоглася скасування рішення Уряду щодо масштабного скорочення ліжкового фонду. 31 січня 2017 року Київським апеляційним адміністративним судом винесено рішення у справі № 826/6046/16, яким задоволено апеляційну скаргу Професійної спілки працівників охорони здоров'я України та скасовано, як протиправну, постанову КМУ № 1024 від 25.11.2015 «Про затвердження нормативу забезпечення стаціонарними лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення».

Впровадження реформ децентралізації, оплати праці лише загострює галузеві проблеми щодо фінансування та забезпечення трудових прав працівників системи охорони здоров'я.

Не сприяє мотивації та відновленню престижу медичної професії і реформа оплати праці, яка через дефіцит коштів у 2017 році фонду оплати праці майже в 3,9 млрд грн (практично в усіх регіонах ФОП забезпечено лише 10–11 місяців року) призвела до масштабної «зрівнялівки» в галузі та порушення трудових прав спілчан.

Особливо гостро постало питання щодо реалізації вимог постанови КМУ від 28.12.2016 № 1037. Через дефіцит коштів на оплату праці здійснюється лише виплата мінімальної заробітної плати у розмірі 3200 грн та не забезпечується рекомендована Урядом диференціація оплати професіоналів та фахівців, посадові оклади яких визначаються в діапазоні 6–12 тарифних розрядів Єдиної тарифної сітки.

Навіть в областях, де заробітна плата виплачується своєчасно, традиційно застосовуються заходи з економії бюджетних коштів – скасовуються доплати, надбавки та стимулюючі виплати при одночасному збільшенні навантаження на медперсонал.

З початку року почала утворюватися заборгованість із заробітної плати працівникам закладів охорони здоров'я (станом на 08.06.2017 у 4 областях заборговано заробітну плату в сумі 15,04 млн грн (Закарпатська, Львівська, Кіровоградська та Херсонська).

Існують факти переведення працівників на роботу в умовах скороченого робочого часу та надання відпусток без збереження заробітної плати, а також порушуються права медпрацівників щодо виплати допомоги на оздоровлення під час надання щорічної відпустки згідно з постановою КМУ № 524 від 11.05.2011.

Вкотре наголошуємо, що охорона здоров'я постійно функціонує в умовах жорсткої економії бюджетних ресурсів, потерпаючи від системного недофінансування, що негативно позначається на рівні оплати медиків та в

цілому на стані медицини. Незважаючи на поетапні кроки щодо підвищення зарплати у бюджетній сфері, за показником середньої заробітної плати галузь традиційно посідає останнє місце. Задеклароване Урядом підвищення зарплати медиків на 30% з 1 січня ц.р. не відбулося. Фактично цей показник у галузі збільшено в квітні на 24,6% виключно за рахунок низькооплачуваних працівників, яким зарплату підвищено вдвічі. При цьому у лікарів вона зросла на 11,1%, у середнього медперсоналу – на 15,6%, а у молодших медичних сестер (санітарок) – на 41%.

Особливе занепокоєння викликає стан фінансування та майбутнє державних наукових установ Національної академії медичних наук України та МОЗ України. Через брак коштів скорочено 32% працівників Львівського науково-дослідного інституту епідеміології та гігієни МОЗ України, переведено на скорочену тривалість робочого часу до 0,5 ставки або на 3 робочих дні на тиждень науковців чотирьох Харківських інститутів Національної академії медичних наук України, працівникам цих установ регулярно надаються відпустки без збереження заробітної плати.

Крім численних звернень до всіх владних інституцій з проблемних питань галузі та її реформування, ці питання розглядалися Президією Профспілки 26 січня та 23 березня 2017 року:

– Постанова Президії Профспілки «Про позицію профспілки щодо реформування системи охорони здоров'я України» від 26.01.2017 № ПР7-7-1.

– Постанова Президії Профспілки «Про хід виконання постанови Президії Профспілки «Про позицію Профспілки щодо реформування системи охорони здоров'я України» від 26.01.2017 № ПР7-7-1» від 23.03.2017 № ПР7-8-2.

Також Профспілкою було висунуто вимоги до Кабміну:

1. «Розробити та прийняти Державну програму соціально-економічного захисту працівників охорони здоров'я в умовах реформування галузі (працевлаштування, навчання, перенавчання тощо)» (колективний трудовий спір між Профспілкою та КМУ (розпорядження НСПП від 29.09.2016 № 282-р);

2. «Не допустити руйнації і комерціалізації охорони здоров'я, закриття закладів та звільнення працівників, порушення конституційного права громадян на доступну медичну допомогу» (під час Всеукраїнської акції профспілок 08.12.2016).

26 квітня 2017 року на засіданні ЦК Профспілки працівників охорони здоров'я України було розглянуто питання реформування системи охорони здоров'я та прийнято постанову «Про хід реформи системи охорони здоров'я України – позиція Профспілки» (постанова ЦК7-3-2), в якій зазначено, що реформування системи охорони здоров'я України продовжує відбуватися з грубим порушенням принципів соціального діалогу, а прийняті нормативні акти, що закладають підвалини реформування системи охорони здоров'я в Україні, суперечать нормам чинного законодавства та містять положення, спрямовані на нівелювання існуючих конституційних гарантій людини і громадянина, створюють загрозу трудовим правам членів Профспілки – працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я. Також було

схвалено проект Програми соціального захисту (модельний соціальний пакет) медичних працівників в умовах реформування охорони здоров'я.

Зважаючи на ситуацію, що склалася в галузі, та намагання влади провести реформу системи охорони здоров'я всупереч Конституції України та законодавству, з грубим порушенням трудових прав працівників та права громадян на охорону здоров'я, Профспілка в черговий раз закликала ФІУ активізувати роботу та висловити консолідовану позицію щодо реформи з метою налагодження системного та ефективного захисту спілчан.

Профспілка працівників охорони здоров'я України